

初级汉语课本

Китайська мова

Базовий курс

Підручник
для студентів I курсу
вищих навчальних закладів

Харків
«Фоліо»
2016

ФОНЕТИЧНИЙ КУРС

Ініціали та фінали

Китайський склад поділяється на ініціаль та фіналь.

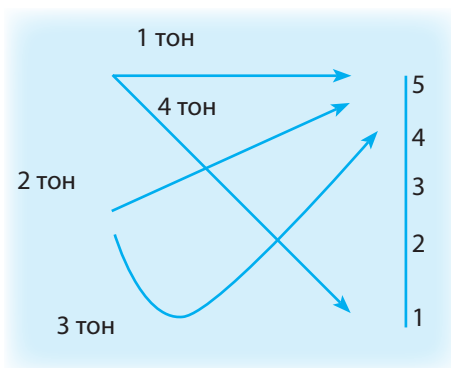
Ініціаль — це звук, який відкриває склад. Кількість ініціалей відповідає кількості приголосних звуків китайської мови — 21.

Фіналь — це звук, який закриває склад. У фіналі може вживатись одна голосна, поєднання голосних (дифтонги та трифтонги) та назалізовані звуки. Фіналей у китайській мові 39.

Наприклад, у складі **pā: p** — це ініціаль, **ā** — фіналь; **māo: m** — ініціаль, **āo** — фіналь; **biān: b** — ініціаль, **iān** — фіналь.

Тони у китайській мові

Кожен склад у китайській мові вимовляється з тоном. Тон — це маніпуляція з висотою голосу при вимові голосного звука. У китайській мові існує 4 способи зміни висоти голосного звука, тому сформувалися 4 тони. Мелодійний малюнок тонів можна продемонструвати за допомогою шкали, яка умовно позначає загальний діапазон голосу людини (вертикальна шкала — висота звука, горизонтальна — довжина звука).

1 тон (високий: рівний): **mǎ**

2 тон (висхідний: підвищується від середнього рівня до високого): **má**

3 тон (низький: понижується, а потім підвищується до середнього рівня): **mǎ**

4 тон (спадний: понижується від високого рівня до низького): **mǎ**

Тон виконує смислорозрізнявальну функцію, тобто один і той же склад передає абсолютно різне значення, залежно від того, яким тоном він вимовлений. Наприклад:

shī (失 <i>втрачати</i>)	shí (十 <i>десять</i>)	shǐ (事 <i>справа</i>)	shì (史 <i>історія</i>)
mā (妈 <i>мама</i>)	má (麻 <i>льон</i>)	mǎ (马 <i>кінь</i>)	mà (骂 <i>сваритися</i>)

Прослухайте і повторіть:

mā	má	mǎ	mà
shū	shú	shǔ	shù
hū	hú	hǔ	hù
lā	lá	lǎ	là
nī	ní	nǐ	nì

Голосні звуки китайської мови

У китайській мові є 7 голосних звуків:

a o e u ü i er

a Китайський звук *a* вимовляється ширше, ніж в українській мові

Прослухайте і повторіть:

ā	á	ǎ	à
---	---	---	---

o Китайський звук *o* огублений, при вимові губи напруженіші, ніж при вимові українського *o*, і губи більше витягнуті вперед

Прослухайте і повторіть:

ō	ó	ǒ	ò
---	---	---	---

e Вимовляється з широко розтягнутими губами, щелепа трохи опущена, язик рухається по горизонталі назад. Український *e* не схожий на китайський, останній є гортанним звуком

Прослухайте і повторіть:

ē	é	ě	è
---	---	---	---

i Під час вимови китайського звука *i* губи більше розтягнуті, ніж при вимові українського звука.

Прослухайте і повторіть:

ī	í	ǐ	ì
---	---	---	---

u Звук *u* схожий до українського *u*, проте при вимові китайського звука губи напруженіші і більше витягнуті вперед.

Прослухайте і повторіть:

ū	ú	ǔ	ù
---	---	---	---

ü

Аналога в українській мові немає, хоча він наближений до вимови злиття звуків *юй*. Також цей звук схожий до звуків-умлаутів у німецькій мові. Китайський *ü* огублений.

Прослухайте і повторіть:

ū	ú	ǔ	ù
---	---	---	---

Звук *ü* записується пін'їнем з двома крапками лише після приголосних *n* і *l* у складах *nü*, *nüe*, *lü*, *lüe*.

er

Аналога в українській мові немає. При вимові кінчик язика піднятий до піднебіння і загнутий назад. Звук *er* не сполучається з приголосними.

Прослухайте і повторіть:

ēr	ér	ěr	èr
----	----	----	----

Приголосні звуки китайської мови

У китайській мові виділяють 21 приголосний звук. Пін'їнем вони записуються так:

b	p	m	f
d	t	n	l
g	k	h	
j	q	x	
z	c	s	
zh	ch	sh	r

m

При вимові звука губи зімкнені. Китайський звук *m* вимовляється подібно до українського *m*, але характеризується меншим напруженням губ.

Прослухайте і повторіть:

mā	má	mǎ	mà
mī	mí	mǐ	mì

n

Кінчик язика торкається верхніх зубів, на відміну від українського *n*, при вимові якого кінчик язика торкається нижніх зубів, а передня спинка язика торкається піднебіння. Китайський звук *n* ніколи не пом'якшується, навіть перед голосним *i*.

Прослухайте і повторіть:

nā	ná	nǎ	nà
nī	ní	nǐ	nì
nū	nú	nǔ	nù

l Кінчик язика притиснутий до верхніх зубів. Подібний до українського *л*. Звук *l* не пом'якшується перед голосним *i* та *ü*.

Прослухайте і повторіть:

lū	lú	lǔ	lù
lī	lí	lǐ	lì
lū	lú	lǔ	lù

r Подібного звука в українській мові немає. Кінчик язика загнутий назад, а спинка язика опущена донизу, тобто язик набуває «ложкоподібної» форми. Іноді китайський звук *r* ототожнюють з українським *ж*, але при вимові звуки суттєво відрізняються. Китайський звук *r* ніколи не пом'якшується.

Прослухайте і повторіть:

rū	rú	rǔ	rù
rē	ré	rě	rè

sh Китайський звук *sh* подібний до українського *ш*, але в артикуляції цих звуків є суттєва різниця. Під час вимови *sh* язик загнутий назад, а спинка язика опущена донизу, язик приймає «ложкоподібну» форму. Звук *sh* не пом'якшується.

Прослухайте і повторіть:

shū	shú	shǔ	shù
shē	shé	shě	shè

Звуки *r* і *sh* у китайській мові мають однаковий спосіб та місце творення у ротовій порожнині, що добре прослуховується під час вимови цих звуків. Вони обидва називаються какумінальними. Це означає, що напруження при вимові звука локалізується між замкнутим назад кінчиком язика і альвеолами. Під час вимови звуків язик приймає «ложкоподібну» форму.

b Китайський звук *b* вимовляється подібно до українського *б*, але характеризується меншим напруженням губ.

Прослухайте і повторіть:

bū	bú	bǔ	bù
bī	bí	bǐ	bì

d Під час вимови китайського звука *d* кінчик язика торкається верхніх зубів, на відміну від українського *д*, коли передня спинка язика торкається піднебіння, а кінчик язика лежить біля нижніх зубів. Китайський звук *d* не пом'якшується.

Прослухайте і повторіть:

dī	dí	dǐ	dì
dā	dá	dǎ	dà